

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “วิธีการสืบทอดวัฒนธรรมของชาวไทยพวนในอำเภอบ้านผือ จังหวัดอุดรธานี” เป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เนื่องจากจะช่วยอธิบายปรากฏการณ์ต่างๆ และในวิจัยครั้งนี้ได้แบ่งกระบวนการวิจัยเป็น 5 ขั้นตอนดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล
5. การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ ชาวไทยพวน อำเภอบ้านผือ จังหวัดอุดรธานี

2. กลุ่มตัวอย่าง

การเลือกกลุ่มตัวอย่างใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) กล่าวคือ เลือกประชากรเฉพาะผู้ที่มีเชื้อสายไทยพวน อำเภอบ้านผือ จังหวัดอุดรธานี ทั้งนี้ได้เลือกประชากรกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการแบบเจาะจงจำนวน 19 คน ได้แก่ ประธานชมรมไทยพวนจังหวัดอุดรธานี ประธานชมรมไทยพวนอำเภอบ้านผือ นักวิชาการ และชาวไทยพวนที่ประกอบอาชีพต่างๆ

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดอุปกรณ์ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ดังนี้

1. การบันทึก (Field Note) การบันทึกหรือการจดบันทึกจะมีความสำคัญมาก และใช้สำหรับในการบันทึกและรวบรวมข้อมูลต่างๆ ระหว่างที่ทำการวิจัย

2. **แบบสัมภาษณ์ (Interview)** การวิจัยในครั้งนี้ใช้แบบสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง (Non - Structured Interview) การสัมภาษณ์ในลักษณะนี้เป็นการสัมภาษณ์ที่ไม่เคร่งครัดในการตั้งคำถาม แต่ผู้วิจัยจะมีการตั้งคำถามหลักเอาไว้ และในขณะที่สัมภาษณ์จะไม่เรียงคำถาม หรือในบางครั้งอาจถามนอกเหนือจากคำถามที่ได้ตั้งไว้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสภาพการณ์ระหว่างการสัมภาษณ์ แต่ไม่เกินขอบเขตความต้องการในการศึกษาวิจัย

3. **แบบสังเกต (Observation)** หมายถึง การเฝ้าดูสิ่งที่เกิดขึ้นหรือปรากฏขึ้น เพื่อนำมาช่วยในกำหนดคำถามที่ใช้ในการวิจัย และเพื่อวิเคราะห์หรือหาความสัมพันธ์ของสิ่งที่เกิดขึ้นกับสิ่งอื่น สำหรับการวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยจะใช้การสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participant Observation) และการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม (Non-participant Observation)

4. **แผนที่ภูมิประเทศ** ที่แสดงที่ตั้งของชุมชนกรณีศึกษาทั้งในอดีตและปัจจุบัน

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ได้กำหนดขั้นตอน และวิธีการในการเก็บรวบรวมข้อมูลในส่วนต่างๆ ตามขั้นตอนต่างๆ เอาไว้ดังนี้

1. **การศึกษารวบรวมข้อมูลจากเอกสาร (Source)** ในที่นี้จะประกอบไปด้วยเอกสารปฐมภูมิ (Primary Sources) และทุติยภูมิ (Secondary Sources) ดังนี้

1.1 เอกสารปฐมภูมิ (Primary Source) ได้แก่ หนังสือของทางราชการ เรื่องเล่าปรีชาปรีชา และภาพถ่ายสมัยโบราณ เป็นต้น

1.2 เอกสารทุติยภูมิ (Secondary Source) ได้แก่ หนังสือประวัติจังหวัด ตำรา และงานวิจัย และบทความ เป็นต้น

ซึ่งการรวบรวมข้อมูลจากเอกสารที่ใช้ในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ จะศึกษาจากแหล่งสำคัญ เช่น หอจดหมายเหตุแห่งชาติ ห้องสมุดตามสถานศึกษาต่างๆ เป็นต้น

2. **การศึกษาภาคสนาม (Field Studies)** การศึกษาวิจัยในครั้งนี้อาศัยขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการศึกษาในภาคสนามเป็นหลักสำคัญ โดยใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลตามแบบประวัติศาสตร์บอกเล่า (Oral history) ซึ่งเป็นการเก็บข้อมูลจากความทรงจำของบุคคลหรือประชากรกลุ่มตัวอย่างและบันทึกข้อมูลต่างๆ เหล่านั้น โดยมีขั้นตอนดังนี้

2.1 **การสัมภาษณ์** เป็นการซักถามข้อมูลจากประชากรกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง วิธีการนี้ผู้วิจัยใช้ในการรวบรวมข้อมูลจากประชากรกลุ่มตัวอย่าง ซึ่ง

เป็นผู้ให้ข้อมูลสำคัญในพื้นที่กรณีศึกษา โดยใช้สัมภาษณ์เรื่องราวต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับประวัติความเป็นมาของชุมชน และวัฒนธรรมของกลุ่มไทยพวนในพื้นที่กรณีศึกษา

2.2 การสังเกต ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดรูปแบบในการสังเกต 2 รูปแบบ ดังนี้

1. การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม โดยผู้วิจัยเข้าไปยังชุมชนที่ใช้เป็นกรณีศึกษาเพื่อสังเกต และซักถาม ประวัติความเป็นมาและวิถีชีวิตของไทยพวน

2. การสังเกตแบบมีส่วนร่วม ผู้วิจัยเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ และในชีวิตประจำวันของชาวไทยพวนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง โดยซักถามและจดบันทึกข้อมูลที่ต้องการเพิ่มเติมอย่างละเอียดมากขึ้น

2.3 การสนทนากลุ่มย่อย (Focus Group) การสนทนากลุ่มดำเนินการเป็นขั้นตอนสุดท้ายของการวิจัย สำหรับขั้นตอนนี้เกิดขึ้นเพื่อหาข้อสรุป อันจะนำมาซึ่งวิธีการในการสืบทอดทางวัฒนธรรมชาวไทยพวน อำเภอบ้านผือ จังหวัดอุดรธานี

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัย ผู้วิจัยดำเนินการเป็นขั้นตอนต่างๆ ดังนี้

1. นำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้จากเอกสารข้อมูลทั้งเอกสารปฐมภูมิและทุติยภูมิจากแหล่งต่างๆ ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย และนำข้อมูลจากการบันทึกในขั้นตอนของการลงพื้นที่ที่เป็นกรณีศึกษาในครั้งแรกมาวิเคราะห์ และตั้งเป็นคำถามเพื่อใช้ในการสัมภาษณ์ตามประเด็นที่ต้องการศึกษาวิจัย

2. นำข้อมูลจากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างมาตรวจสอบความสมบูรณ์ ซึ่งการตรวจสอบข้อมูลใช้การตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (Triangulation) ดังนี้

1) การตรวจสอบสามเส้าด้านข้อมูล (Data Triangulation) เป็นการตรวจสอบข้อมูลที่ได้มานั้นว่าถูกต้องหรือไม่ โดยแหล่งที่พิจารณาในการตรวจสอบ ได้แก่ เวลา สถานที่ และบุคคล แต่ข้อมูลที่ได้อาจตรงกัน

2) การตรวจสอบสามเส้าด้วยวิธีการรวบรวมข้อมูล (Methodological Triangulation) คือ การเก็บรวบรวมข้อมูลหลายวิธี ทั้งจากการศึกษาเอกสาร การสัมภาษณ์ การสัมภาษณ์เชิงลึก การสังเกตแบบมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วม การจัดสนทนากลุ่มย่อย เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้องตามวัตถุประสงค์ที่ได้ตั้งไว้

เมื่อข้อมูลมีความถูกต้องแล้ว หลังจากนั้นจำแนกข้อมูลออกเป็นชนิด (Typologies) หรือไปตามหมวดหมู่ หรือตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ในวิจัย

5. การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเอกสารการเก็บข้อมูลภาคสนามด้วยวิธีการสัมภาษณ์ สัมผัส และการสนทนากลุ่มย่อย นำมาทำการวิเคราะห์ สรุป และอภิปรายผล โดยจับประเด็นหลักของเรื่อง (Traits) และจำแนกเหตุการณ์หลักด้วยการแยกเป็นประเด็น ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย หลังจากนั้นจะนำเสนอรายงานแบบพรรณนาเชิงวิเคราะห์ (Analytical Description)

